

ЗАТВЕРЖЕНО
решенням Вченої ради ЗНУ
(від 22.02.2022 р. протокол № 9)
зі змінами та доповненнями
(від 24.10.2023 р. протокол № 3)

_____ М.О. Фролов
вводиться в дію з 03.11.2023 р.

Ректор ЗНУ _____ М.О. Фролов
наказ № 431 від 30.11.2023 р.

**ПОРЯДОК
РЕАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРАВА НА ВІЛЬНИЙ
ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
У ЗАПОРІЗЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін у Запорізькому національному університеті (далі – Порядок), спрямований на забезпечення необхідних умов для формування їх індивідуальної освітньої траєкторії.

1.2. Порядок розроблено відповідно до таких нормативно-правових, інструктивних та методичних документів:

- ст. 53 Закону України «Про освіту», яка передбачає право здобувачів освіти на індивідуальну освітню траєкторію, що реалізується, зокрема, через вільний вибір видів, форм і темпу здобуття освіти, закладів освіти і запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін та рівня їх складності, методів і засобів навчання;
- ст. 62 Закону України «Про вищу освіту», що визначає права осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, на вибір навчальних дисциплін у межах відповідної освітньої програми та робочого навчального плану в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти;
- наказу Міністерства освіти і науки України від 26 січня 2015 р. № 47 «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік» та листа МОН України від 13.03.2015 № 1/9-126, які визначають, що вибіркові дисципліни навчального плану включають перелік дисциплін циклу загальної підготовки та дисциплін циклу професійної підготовки;
- методичних рекомендацій для експертів Національного агентства щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми, затверджених рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (протокол від 29 серпня 2019 № 9);
- стандартів вищої освіти України, затверджених у встановленому законодавством порядку;
- Положення про організацію освітнього процесу у Запорізькому національному університеті;
- Положення про розроблення навчальних планів підготовки здобувачів ступенів вищої освіти бакалавра та магістра в Запорізькому національному університеті.

1.3. З метою забезпечення права на вільний вибір навчальних дисциплін здобувачів вищої освіти в освітніх програмах та навчальних планах передбачається бюджет часу, що становить не менше 60 кредитів ЄКТС для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра та не менше 24 кредитів ЄКТС для здобувачів освітнього рівня магістра.

1.4. Для освітнього рівня бакалавра блок вибірових дисциплін включає:

- дисципліни вільного вибору в межах Університету обсягом 30 кредитів, з яких 12 кредитів забезпечують формування компетентності з української і зарубіжної культури (3 кредити); з медичної допомоги, безпеки життєдіяльності, цивільного захисту (3 кредити); з філософії, соціально-політичних наук (3 кредити) та інформаційно-комунікаційної компетентності (3 кредити).

- дисципліни вільного вибору здобувача вищої освіти в межах спеціальності обсягом 30 кредитів.

1.5. Для освітнього рівня магістра блок вибіркових дисциплін включає:

- дисципліни вільного вибору здобувача вищої освіти в межах Університету обсягом 6 кредитів;

- дисципліни вільного вибору здобувача вищої освіти в межах спеціальності обсягом 18 кредитів.

1.6. Вибір навчальних дисциплін здійснюється шляхом персонального голосування здобувачів освіти в системі електронного забезпечення навчання ЗНУ на платформі Moodle (далі – СЕЗН ЗНУ).

1.7. Здобувачі освіти, які вступили на навчання за скороченим терміном та старші курси, або поновилися / перевелись на навчання до Університету після проведення процедури вибору, отримують в деканатах та дирекції інформацію про сформовані академічні групи на вибіркові дисципліни та записуються до них на підставі особистої заяви на ім'я проректора з науково-педагогічної та навчальної роботи, яка подається до навчального відділу (Додаток 1).

1.8. Вибору підлягають як окремі дисципліни навчального плану, так і блоки навчальних дисциплін у межах спеціальності.

Формування блоків навчальних дисциплін для вибору передбачає обґрунтування специфікою освітньої програми, перспективами працевлаштування, потребами роботодавців тощо.

1.9. Після процедури вибору дисципліни заносяться до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

1.10. Організаційне та технічне забезпечення реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін в системі СЕЗН ЗНУ здійснюється навчальною лабораторією інформаційного забезпечення освітнього процесу:

- формує індивідуальний доступ здобувачам вищої освіти до системи СЕЗН ЗНУ з тимчасовим паролем і передає інформацію до деканатів факультетів на початок навчального року;
- створює програмні модулі з вибірковими дисциплінами в системі СЕЗН ЗНУ;
- здійснює підключення до вибіркового блоку дисциплін (блоків навчальних дисциплін для вибору) здобувачів вищої освіти;

- здійснює моніторинг процедури вибору дисциплін здобувачами вищої освіти та надає інформацію деканатам;
- формує академічні групи для вивчення вибіркового дисциплін.

2. ФОРМУВАННЯ ПЕРЕЛІКУ ДИСЦИПЛІН ЗА ВИБОРОМ

2.1. Перелік дисциплін за вибором формується з двох блоків: вибір дисциплін в межах університету і вибір дисциплін в межах спеціальності.

2.2. Для освітнього рівня бакалавра:

2.1.1. Блок дисциплін вільного вибору здобувача вищої освіти в межах університету формується:

- із будь-яких дисциплін, запропонованих факультетами (по 1 дисципліні обсягом 3 кредити від факультету), та іноземної мови на одну позицію вибору, для іноземних здобувачів вищої освіти замість іноземної мови пропонувати українську мову як іноземну (всього 5 позицій – для 4, 5, 6, 7 і 8 семестрів);

- для здобувачів вищої освіти за спеціалізацією 035.065 східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська освітня програма «Мова і література (китайська)» із будь-яких дисциплін, запропонованих факультетами та Школою Конфуція Запорізького національного університету (по 1 дисципліні обсягом 3 кредити; всього 5 позицій – для 4, 5, 6, 7 і 8 семестрів);

- для здобувачів вищої освіти Інженерного навчально-наукового інституту із будь-яких дисциплін, запропонованих кафедрами (по 1 дисципліні обсягом 3 кредити від кафедри), та іноземної мови, для іноземних здобувачів вищої освіти замість іноземної мови пропонувати українську мову як іноземну (всього 5 позицій – для 4, 5, 6, 7 і 8 семестрів). Розподіл запропонованих кафедр дисциплін за семестрами затверджує вчена рада Інженерного навчально-наукового інституту.

- з дисциплін, що забезпечують формування:

- Вибіркова дисципліна № 1 (ВСУ¹ 6) – рухової активності, фізичної підготовки 3 дисципліни (обсягом 3 кредити) від факультету фізичного виховання здоров'я та туризму;

- Вибіркова дисципліна № 2 (ВСУ 7) – компетентності з української і зарубіжної культури – по 3 дисципліни (обсягом 3 кредити) від історичного та філологічного факультетів, для здобувачів вищої освіти Інженерного навчально-наукового інституту від кафедри інформаційної економіки, підприємства та фінансів і кафедри менеджменту організацій та управління проєктами (всього 1 позиція вибору);

- Вибіркова дисципліна № 3 (ВСУ 8) – компетентності з медичної допомоги, безпеки життєдіяльності, цивільного захисту 3 дисципліни (обсягом 3

¹ ВСУ – вибір студентами в межах університету відповідно до навчально плану

кредити) від біологічного факультету, для здобувачів вищої освіти Інженерного навчально-наукового інституту від кафедри прикладної екології та охорони праці (всього 1 позиція вибору);

- Вибіркова дисципліна № 4 (ВСУ 9) – компетентності з філософії, соціально-політичних наук 3 дисципліни (обсягом 3 кредити) від факультету соціології та управління, для здобувачів вищої освіти Інженерного навчально-наукового інституту в кафедри інформаційної економіки, підприємства та фінансів (всього 1 позиція вибору);

- Вибіркова дисципліна № 5 (ВСУ 10) – інформаційно-комунікаційної компетентності 3 дисципліни (обсягом 3 кредити) від математичного факультету, для здобувачів вищої освіти Інженерного навчально-наукового інституту від кафедри програмного забезпечення автоматизованих систем (всього 1 позиція вибору).

2.1.2. Блок дисциплін вільного вибору здобувача вищої освіти в межах спеціальності формується із дисциплін, запропонованих випусковою кафедрою у співвідношенні: не менше 3 пропозицій (дисциплін, блоків дисциплін, що пропонуються на вибір) на 1 позицію вибору. Для здобувачів спеціальності 014 Середня освіта разом з блоком дисциплін в межах другої предметною спеціальності передбачено можливість вибору окремих дисциплін в такому ж самому обсязі.

2.2. Для освітнього рівня магістра:

2.2.1. Блок дисциплін вільного вибору здобувача вищої освіти в межах університету формується із будь-яких дисциплін, запропонованих факультетами: по 1 дисципліні (обсягом 3 кредити) від факультету на одну позицію вибору (всього 2 позиції).

2.2.2. Блок дисциплін вільного вибору здобувача вищої освіти в межах спеціальності формується із дисциплін, запропонованих випусковою кафедрою у співвідношенні: не менше 3 пропозицій (дисциплін, блоків дисциплін, що пропонуються на вибір) на 1 позицію вибору.

2.3. До переліку дисциплін, що пропонуються для вибору, включаються дисципліни, які:

2.3.1. Пройшли обговорення на кафедрі, були рекомендовані науково-методичною і вченою радою факультету в якості вибіркових, розглянуті та затверджені Науково-методичною радою університету.

2.3.2. Мають заповнену нульову секцію в системі СЕЗН ЗНУ, що містить:

- презентацію або анотацію (силабус) навчальної дисципліни;
- інформацію про автора дисципліни та викладачів, які проводять навчальні заняття (бажано фото або відео-вітання);
- інформацію про викладача, який не є автором дисципліни, але може викладати цю дисципліну з форс-мажорних обставин;

- посилання до інформаційних ресурсів, які здобувача\ вищої освіти має використовувати у освітньому процесі (підручники, навчальні посібники, мультимедійні матеріали, Internet ресурси, електронні підручники, електронні курси та ін.);
- інструктивно-методичні матеріали до практичних, семінарських і лабораторних занять, самостійної роботи тощо;
- критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти та алгоритм накопичення балів за всіма видами навчальної діяльності в межах змістових модулів та в межах контрольних модулів (мають співпадати з робочою програмою навчальної дисципліни);
- інші матеріали, які можуть бути використані для організації та проведення навчального процесу.

2.4. До блоку дисциплін вільного вибору здобувача вищої освіти в межах університету, інституту не включаються дисципліни, які входять до навчальних планів будь-якої освітньої програми.

2.5. Включення навчальних дисциплін до меню «за вибором» в СЕЗН ЗНУ здійснюється на підставі службової декана факультету/директора інституту на ім'я проректора з науково-педагогічної та навчальної роботи (Додаток 2), яка подається до навчальної лабораторії інформаційного забезпечення освітнього процесу, в термін до 1 листопада поточного року.

2.6. Навчальна лабораторія інформаційного забезпечення освітнього процесу навчального відділу забезпечує запуск програмних модулів з переліком вибірових дисциплін та зарахуванням відповідних груп здобувачів вищої освіти у СЕЗН ЗНУ в терміни до 01 грудня – вибір дисциплін в межах університету і в межах спеціальності.

2.7. Службові по вибіровим дисциплінам в межах спеціальності факультети і інститут оприлюднюють на сайті ЗНУ в сторінках факультетів, інституту в рубриці «Вибіркові дисципліни» до 01 грудня.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИБОРУ ДИСЦИПЛІН

3.1. В поточному навчальному році здійснюється вибір дисциплін, вивчення яких передбачено в наступному навчальному році (для блоків дисциплін – на весь термін навчання).

3.2. Вибір дисциплін в межах університету і в межах спеціальності здійснюється з 01 грудня до 31 грудня.

3.3. Вибір навчальних дисциплін здійснюють здобувачі освіти, які зареєстровані в СЕЗН ЗНУ. Видачу логінів і тимчасових паролів доступу до

СЕЗН ЗНУ забезпечують деканати факультетів. Здобувач вищої освіти, після входу до СЕЗН ЗНУ, замість тимчасового – створює власний пароль.

3.4. Вибір дисциплін передбачає такі етапи і процедури:

3.4.1. Здобувачу освіти на персональну сторінку СЕЗН ЗНУ надсилається електронне повідомлення-запрошення про необхідність здійснити процедуру вибору дисциплін:

- з 25 вересня в межах університету на 2 семестр;
- з 01 грудня в межах університету і в межах спеціальності на всі інші семестри.

Повідомлення також дублюється на його електронну поштову скриньку.

3.4.2. На інформаційній веб-сторінці здобувача вищої освіти «Курси за вибором» міститься вся необхідна інформація про дисципліни, які приймають участь у виборі, терміни та процедуру його здійснення. Додатково інформування здійснюється на рівні деканату.

3.4.3. Вибір дисциплін здобувачем освіти передбачає їх розташування за пріоритетами: від 1 до останнього, де на 1-му місці – дисципліна найбажаніша із запропонованого переліку.

3.4.4. Процедура вибору є варіативною протягом встановленого періоду. До кінцевої дати вибору здобувач вищої освіти може змінити вибрані дисципліни та їх пріоритети. Після закінчення терміну, можливість вибору блокується і відбувається автоматичне формування академічних груп для вивчення вибіркового дисциплін.

3.5. Здобувачам освіти, які не зробили свій вибір в СЕЗН ЗНУ призначаються в автоматичному режимі пріоритети з урахуванням вибору інших.

Здобувачі освіти, які не зробили свій вибір з поважних причин (лікарняний, стажування тощо), що підтверджується відповідними документами, можуть відкоригувати вибір після завершення процедури вибору на підставі особистої заяви в термін з 01 січня по 15 січня на ім'я проректора з науково-педагогічної та навчальної роботи, яка подається до навчальної лабораторії інформаційного забезпечення освітнього процесу (Додаток 3).

3.6. Мінімальна кількість здобувачів освіти, з якої формується академічна група для вивчення вибіркового дисциплін: в межах університету – 25 осіб; в межах спеціальності для освітнього рівня бакалавра – 15 осіб, для освітнього рівня магістра – 10 осіб.

3.7. Якщо академічна група не сформувалась, то здобувачі освіти розподіляються відповідно до наступних пріоритетів.

3.8. Вибрані здобувачем освіти дисципліни (блоки дисциплін) включаються до індивідуального навчального плану і є обов'язковими для вивчення.

4. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Після завершення вибору і формування груп у СЕЗН ЗНУ інформація про створені групи для вивчення вибіркових дисциплін (блоків дисциплін) надається факультетам, здобувачам освіти та методистам навчального відділу і розміщується на головній сторінці СЕЗН ЗНУ завідувачем навчальній лабораторії інформаційного забезпечення освітнього процесу навчального відділу.

4.2. Методисти навчального відділу:

- включають дисципліни за вибором до загального навантаження відповідних кафедр;
- надають інформацію про створені групи для вивчення вибіркових дисциплін (блоків дисциплін) деканатам відповідних факультетів.

4.3. Деканати факультетів на підставі наданої інформації формують відомості поточного і підсумкового контролю.

4.4. Результати вивчення дисциплін вільного вибору фіксуються в відомостях поточного і підсумкового контролю, залікових книжках здобувачів вищої освіти, у додатку до диплома про вищу освіту.

ПОГОДЖЕНО

Перший проректор

О.Г. Бондар

Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи

О.І. Гура

Начальник юридичного відділу

К.Б. Борисов

Начальник відділу кадрів

Н.І. Котляренко

Положення підготував:

Завідувач ІЛІЗОП

 Н.В. Кириченко